

בולטון

גיליון 36 ספטמבר 2008

ביטאון התאחדות יוצאי תורכיה

ספר מחקר ראשון מסוגו על אודות השתקפותה של השואה בשירתם של דוברי הלאדינו ראה או ברוצ'ינו, ברצלונה *UN GRITO EN EL SILENCIO – SHMUEL REFAEL* La poesia sobre el Holocausto en lengua Sefardi: Estudio y Antología

כמו כן הושקה בערב זה תוכנייה של המונודרמה בתרגום לאנגלית, עם דברי ביקורת הסבר ורקע להבנת ההצגה.

הגב' אלינור מואב אשר פרטה על הגיטרה, הנעימה בקולה המיוחד והמצמרר בשירים ביוונית של קאבאנליס, אלגריקה של מרגלית מתיתיה ואחרים, שירה נפלאה ומדהימה שכזו עוד לא שמענו בעולם הלאדינו !!!

בסיום הערב נשא דברים חתן השמחה פרופ' שמואל רפאל אשר ציין בראשית דבריו כי ביום לידתו הודיעו על לכידתו של אדולף אייכמן ושם באופן סימלי נכרתה הברית בינו לבין הנצחת יהודי השואה, כך גם נולדו כל עיסוקיו בארגון דור ההמשך לניצולי יוון. רפאל סיפר כי הספר נכתב במשך תשע שנים עמוסות. מטרתו בספר היו להציג שירים בנושא: השואה של היהודים דוברי הלאדינו, להציג דרך השירים את כאבם של הניספים בשואה וכאבם של הניצולים, להביא למודעות על קיומם של השירים ולא רק של דור ההמשך אלא, שירים שנכתבו כבר אז ב-1942, ובעצם הוצאת הספר בספרד, היתה להדגיש את הקשר לשנת 1492 - גירוש ספרד.

פרופ' רפאל הודה לכל השותפים בהוצאת הספר ובמפעל ההנחה אך בראש וראשונה הודה להוריו ניצולי השואה - אסתר ושמואל רפאל, ולבסוף ציין כי הקדיש את הספר לרעייתו רוית - *Queridísima Revital, que Revitalize mi ser.*

אני גאה שהיתה לי הזכות הגדולה להיות נוכחת בערב תרבותי נדיר שכזה !
ישר כוח לפרופ' שמואל רפאל!

אורית סלינס

נבצר ממנה להגיע לערב זה, הוקרא בפני הנוכחים, ובו, סקרה במילים מפרגנות ומעריכות את התפתחותו המקצועית של רפאל ופריצת הדרך בלאדינו מהיותו סטודנט לתואר שני ועד היום.

ד"ר פילאר רומיאו עורכת הספר מברצלונה שיבחה את פרופ' רפאל על הדיוק וההקפדה שלו ב"קוצו של יוד", ציינה את ההנאה הרבה שהיתה לה בעבודה המשותפת עם רפאל והדגישה את תחושת השותפות ביצירה.

פרופ' חנה יבלונקה ריתקה את הקהל בדבריה על הקשר שלה לספרו של רפאל דרך עבודתה על משפט אייכמן, ובעוצמת דבריה נגעה ב: "תחושת האחרות ותחושת האובדן הרב מימדית של יהודי יוון אשר הובלו לאושוויץ, כאשר עם כל הסבל גם ספגו ניכור מצד אחיהם היהודים דוברי הלאדינו". פרופ' יבלונקה ציינה והיללה את רפאל על היותו חלוץ הדור השני פורץ דרך בתודעה הישראלית באזכור שואת יהודי יוון והניצולים.

פרופ' עליזה גיינאו נתנה סקירה על היהודים הספרדים בא"י בכלל ובפרט על היהודים הספרדים ניצולי השואה. בדבריה הזכירה את סלונקי עיר ואם בישראל אשר היתה לירושלים של הבלקן, הדגישה את חשיבותו של הספר ועל המחבר אמרה: "הוא השופר לזעקתם של היהודים דוברי הלאדינו ניצולי השואה". את דברה סיימה פרופ' גיינאו ב: "הלשון הסמניולית היא הגשר בינינו ליהודים הספרדים אשר נכרתו בשואה".

בחלק האמנותי של הערב שולב קטע מרגש מתוך המונודרמה: "גולגותא" מאת פרופ' שמואל רפאל, ע"י השחקן ויקטור עטר בבימויה של גאולה יפת.

ערב השקה לספרו החדש של פרופ' שמואל רפאל התקיים ביום ה' 14.8.2008 באולם נייגל שבאוניברסיטת בר אילן, בהשתתפות: מר יצחק נבון, הנשיא החמישי של מדינת ישראל ויו"ר הרשות לתרבות הלאדינו, פרופ' אמריטוס עליזה מיוחס גיינאו מאוני' תל-אביב, פרופ' חנה יבלונקה מאוני' בן-גוריון, ד"ר פילאר רומיאו TIROCINIO מברצלונה ובנוכחות קהל רב מן האקדמיה, שוחרי תרבות הלאדינו, בני משפחה וחברים.

את הערב הנחתה הגב' פינה אהרונוביץ' בקריאת קטעי שירה מתוך הספר.

ערב זה היה שיא בשבוע אינטנסיבי של סדנא בינלאומית אשר בה אירח פרופ' שמואל רפאל דוקטורנטים מברלין, סלובניה, שוויץ וספרד ויחד עם תלמידי המחקר באוניברסיטת בר אילן עסקו בערכי היהדות הספרדיים.

ראשון המברכים במעמד זה היה מר יצחק נבון אשר פתח בדברי ברכה חמים ובהמשך בחר להקריא מהספר את השיר שנכתב ע"י יצחק בן רובי:

Te rogo que me escuches mi hermano
Es el unico favor que reclamo de ti
En esta noche fria como tu corazon
Te llamo mi hermano porque lo sos de
raza, de sangre, de fey
Y algo terogo a decirte a ti, no a otro
Y quiero que me escuches mi hermano
imploro tu atencion
En esta noche fria como tu corazón

מכתב שנשלח ע"י הפרופ' יהודית דיסון- אשר

יום עיון בנושא תרבות הלאדינו בקולנוע הישראלי

לפנינו מ-1977 בהפקה צרפתית, סרט שעבורו קיבל את פרס האוסקר לסרט הזר הטוב ביותר, ועוד סרטים רבים.

הסרט "אהבה גנובה" דובר בחלקו המרבי בלאדינו והוא הוקרן לאחר דיון בשולחן אגול בנושא קידום ושילוב המורשת היהודית ספרדית בקולנוע ובווידיאו.

לאחר הפסקת צהריים, התקיים טקס חלוקת מלגות של הרשות הלאומית לתרבות הלאדינו והפדרציה הספרדית בישראל לתלמידים לומדי לאדינו ותרבותה במוסדות להשכלה

"הבית ברחוב שלוש" משנת 1973 שהיה מועמד לפרס האוסקר, "סלמוניקו" ועוד.

בחלקו השני של היום, סיפר מר משה מזרחי, במאי הסרט "אהבה גנובה" על עשיית הסרט המתאר סיפור אהבה בין בת למשפחה ספרדית ירושלמית מסורתית ובעלת ערכים משפחתיים נוקשים, לבין קצין צעיר בחיל האוויר הבריטי המשרת בירושלים בזמן המנדט הבריטי.

משה מזרחי, יליד אלכסנדריה, צאצא למשפחה ספרדית שורשיה בירושלים מאז המאה ה-16 נתן ביטוי בסרטיו למנהגים,

ביום חמישי ה-10.7.08, התקיים בסינמטק תל-אביב יום עיון בנושא תרבות הלאדינו בקולנוע הישראלי שאורגן ע"י הרשות הלאומית לתרבות הלאדינו ומרכז מ"ד גאון באוניברסיטת בן-גוריון. מר משה שאול, סגן יו"ר הרשות, פתח את האירוע ועמד על חשיבות קיום ימי עיון בעתיד בנושאי תרבות הלאדינו ושפתה וציין את חשיבות סרטי הקולנוע בתיאור המסורת ושימור הספה. כן נשאו דברי ברכה מר יצחק נבון ופרופ. תמר אלכסנדר שאמרה שאכן נעשו סרטים דוקומנטאריים בנושא, אולם יש לעודד גם עשיית סרטים עלילתיים.